

Asia: VN/28901/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden rajan nostamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lapin ELY-keskuksen (jäljempänä ELY-keskus) toimialueella on ELY-keskuksen tietojen mukaan 52 toiminnassa olevaa ampumarataa (Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä sekä asianhallintajärjestelmä, 5.3.2025). ELY-keskuksen tietojen mukaan näistä 28 ampumaradalla on voimassa oleva lainvoimainen ympäristönsuojelulain (87/2000) tai ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen ilmoitus- tai ympäristölupapäätös. Ampumaradoista 7 on ELY-keskuksen valvomia. ELY-keskukselle saapuneiden lausuntopyyntöjen ja ympäristönsuojelun tietojärjestelmän perusteella 7 ampumaradan uuden ympäristönsuojelulain mukainen luvitus on vireillä. ELY-keskuksen tiedossa on 1 vireillä oleva muutoksenhakumenettely ampumaradan ympäristölupapäätökseen liittyen. ELY-keskuksen tietojen perusteella 17 ampumaradalla ei ole ympäristönsuojelulain (87/2000) tai ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista ilmoitus- tai ympäristölupapäätöstä tai edellä mainittuihin liittyvää hakemusasiaa vireillä, ja on mahdollista, että osan toiminta on päättynyt. Kaikista 17 kohteesta on tehty ympäristönsuojelulain voimaannpanosta annetun lain (113/2000) mukainen ilmoitus ja osalla on ympäristölupamenettelylain (735/1991) mukainen ympäristölupa.

Lapin maakunnan alueella sijaitsevien luvanvaraisten ja ilmoitustenvaraisten ampumaratojen (mukaan lukien vireillä olevat hakemukset yhteensä 36) vuotuiset laukaussuoritusmäärät jakautuvat seuraavasti: 18 kpl 10 000 tai alle laukausta/vuosi; 6 kpl 10 000–50 000 laukausta/vuosi; 1 kpl 50 000–100 000 laukausta/vuosi; 3 kpl yli 100 000 laukausta/vuosi ja 8 kpl ei tietoa vuotuisesta laukaussuoritusmäärästä tai toimintaa koskevassa päätöksessä ei ole rajoitettu laukaussuoritusmäärää. Ampumaratoja, joilla ammutaan alle 50 000 laukausta vuodessa, on yhteensä 24. Näistä 10 kappaletta on jo nykyisin ilmoituksenvaraisia ja lopuista 14 ampumaradasta 6 kappaletta sijaitsee luokitellulla pohjavesialueella.

Esitetty muutos luvanvaraisuuteen koskisi siten Lapin maakunnan alueella 8 ampumarataa, joissa kaikissa on ELY-keskuksen tietojen mukaan haulikkoammuntaan tarkoitettu rata. Radoilla ei ole ELY-keskuksen tietojen mukaan käytössä lyijyhaukien käyttökieltoja. On mahdollista, että muutos koskisi

myös joitakin niistä 17 ampumaradasta, joilla ei ole ELY-keskuksen tietojen perusteella ympäristönsuojelulain (87/2000) tai ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaista lupaa. Edellä lausutun perusteella ELY-keskus pitää muutosesityksen vaikuttavuutta Lapin maakunnan alueella vähäisenä.

Esitysluonnoksen perusteluissa on todettu, että esityksen tavoitteena on lisätä ampumaratojen määrää Suomessa sujuvoittamalla ampumaratoja koskevaa lupamenettelyä. Perusteluissa on tuotu esille Kuntaliiton hallintokyselyyn (2021) perustuva kuntien keskimääräinen käsittelyaika ampumaratojen ympäristöluville (5,2 kk) sekä hankkeessa satunnaisotannalla tarkasteltujen ampumaratojen ympäristölupahakemusten käsittelyaika kunnissa (6,9 kk). Perusteluissa todetaan, että ympäristönsuojelulain mukainen ilmoitus on tehtävä vähintään 120 vuorokautta (4 kk) ennen toiminnan aloittamista. Keskimäärin saavutettava ajallinen hyöty käsittelyajassa olisi siis perustelumuistion mukaan 1,2–2,9 kk, jota ELY-keskus ei pidä merkittävänä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan perusteluissa ei ole huomioitu sitä, että ilmoitusmenettelyyn siirtäminen voi lisätä merkittävästi puutteellisina tutkimatta jätettyjen ilmoitusten määrää, mikä ei edesauta lainmukaisen tilanteen tai ampumaratojen määrän lisäämisen saavuttamista kansallisella tasolla.

ELY-keskus pitää keskeisenä haasteena hakijoille saatavilla olevia resursseja asiantuntijapalveluiden käyttöön. Moni ampumaratatoiminnanharjoittaja on yhdistystoimija, jolla ei ole taloudellisia resursseja ilmoitus- tai lupamenettelyissä vaadittavien selvitysten tilaamiseen asiantuntijapalveluina, minkä vuoksi hakemus- ja ilmoitusasiakirjoissa on usein esiintynyt perustavanlaatuisia puutteita.

Viime vuosina ELY-keskukselle kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten lausuntopyyntöjen yhteydessä toimitettujen hakemusasiakirjojen laatuun on merkittävästi vaikuttanut käynnissä oleva ampumaratojen ympäristölupahanke, jossa yhdistystoimijoille on tarjottu tukea asiantuntijapalveluiden muodossa ("Ampumaratojen ympäristölupahanke", Suomen Ampumaurheiluliitto, Suomen Metsästäjäliitto, Suomen riistakeskus, Reserviläisliitto, Suomen Reserviupseeriliitto sekä Suomen ampumahiihtoliitto). ELY-keskus toteaa, että hallitusohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi vastaavan hankkeen rahoittaminen kansallisesti voisi edistää ampumaratojen hallitusohjelmaan kirjatun määrätavoitteen saavuttamista lupamenettelyiden muuttamista tehokkaammin.

Lisäksi ELY-keskuksen näkemyksen mukaan ampumaratatoimialalle voisi olla käsittelytapojen yhtenäistämiseksi tarkoituksenmukaista kehittää toimialakohtainen asetus, jossa säädettäisiin ympäristönsuojeluvaatimuksista ja joka koskisi ilmoituksenvaraisia ampumaratoja. Asetuksella saataisiin määriteltyä ympäristönsuojelun tason vähimmäisvaatimukset ympäristöluvanvaraisilla ampumaradoilla.

Esitysluonnoksen perusteluissa on esitetty, että muutos kannustaa luopumaan lyijyhaulien käytöstä keventämällä menettelyä ampumaradoille, joilla haulikkoammunnassa ei käytetä lyijyhauleja. Siten haulikkoratojen maaperään ja pinta- sekä pohjavesiin kohdistuvia päästöjä kannustetaan

rajoittamaan. Lyijyhaulien käytön kieltäminen on ELY-keskuksen näkemyksen mukaan tehokas toimenpide pintaveteen, maaperään ja pohjaveteen kohdistuvien päästöjen muodostumisen ehkäisemiseksi. On kuitenkin syytä huomata, ettei kaikilla - etenkin vanhemmilla - haulikoilla voi ampua teräshaulipatruunoilla. Tyypillisimpiä korvaavia haulimateriaaleja ovat teräksen lisäksi sinkki, kupari, vismutti, tungsten (volframi) ja tina, joista lyijyn tavoin sinkki ja kupari voivat aiheuttaa maaperän pilaantumista (Vna maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista (214/2007) 4 § 1 momentti ja liite).

Lyijyhaulikiellon valvominen on ennalta arvioiden haastavaa, sillä etenkin pienillä ampumarata-alueilla ei ELY-keskuksen käsityksen mukaan useimmiten ole ampumaradan aukioloaikoina luvan hakijan edustajaa valvomassa kiellon noudattamista. Käytännössä lyijyhaulikiellon valvominen edellyttäisikin ympäristön tarkkailun järjestämistä kiellon noudattamisen valvomiseksi esimerkiksi ratarakenteesta kerättävin maaperänäyttein, mikä aiheuttaisi ylimääräisiä kustannuksia toiminnanharjoittajille. ELY-keskus toteaa, ettei myöskään viranomaisten toteuttamaan valvontaan tarvittavien resurssien muutosta ole huomioitu esitysluonnoksessa. ELY-keskus huomauttaa myös, että muutos voi aiheuttaa ylimääräistä hallinnollista taakkaa valvoville ja luvittaville viranomaisille, mikäli ilmoituksenvaraisella radalla käytetään lyijyhauliammuksia kiellosta huolimatta, minkä vuoksi voidaan päätyä tilanteeseen, jossa ilmoitusmenettelyssä käsiteltyjen ampumaratojen luvitus joudutaan käsittelemään uudestaan ympäristölupamenettelyssä. Edellä mainittu huomioiden ELY-keskus ei pidä kannatettavana haulikkoratoiminnan sisällyttämistä ilmoitusmenettelyn piiriin ilman vaikutusten riittävää selvittämistä.

Siirtymäsäännösten osalta ELY-keskus pitää kannatettavana ehdotuksen mukaista määräaika tehdä ilmoitus tai hakea ympäristölupa niille ampumaradoille, joilla ei ole voimassa olevaa ilmoitus- tai ympäristölupapäätöstä. ELY-keskus katsoo, että edellä mainittu muutos osaltaan edesauttaisi valvontaviranomaisten toimintaa ja sen kohdentamista. Muutoksella voidaan arvioida olevan myös myönteisiä vaikutuksia tällä hetkellä valvonnan ulottumattomissa olevien ampumaratojen ympäristönäkökulmien esiin nostamiseen.

Kivilompolo Sanna-Kaisa

Lapin ELY - Lausunto on esitelty ja ratkaistu 14.3.2025 ELY-keskusten asianhallintajärjestelmässä, diaarinumero KEHA/15226/2025.